

Усвідомлення студентом себе як професіонала сприяє активізації мотиваційних факторів саморозвитку та самореалізації, що у свою чергу, перетворює процес навчання в джерело задоволення потреб особистості студента, а відповідно, здійснюється реальний перехід із формального-правового (студент – суб'єкт освіти) в стан фактичного (студент – активний центр) антропоцентризму.

Можна помітити, що чим більш позитивною є самооцінка учителя, тим більша ймовірність того, що він у змозі виховати в учнів стиль творчого учіння, яке базується на самостійному мисленні, а не на механічному заучуванні фактів та положень підручника.

Отже, учителі, які володіють позитивною Я-концепцією, мають більше шансів сприяти її розвитку і в своїх вихованців. Якщо вчитель позитивно реагує на відповіді вихованців стосовно правильного викладу матеріалу, що вивчається, але й самостійні судження, прагнення до неформального засвоєння знань, він домагається реального виграшу як у духовному, так й в емоційному розвитку.

Література

1. Абульханова, К. А. Психология и сознание личности / К. А. Абульханова. – М. : Воронеж, 1999.
2. Деркач, А. А. Потребность в самореализации как феномен социального мира и основание акмеологического развития / А. А. Деркач, Э.В. Сайко // Мир психологии. – 2008. – № 1. – С. 218 – 229.
3. Ковалев, Г. А. Психическое развитие ребенка и жизненная среда / Г. А. Ковалев // Вопр. психологии. – 1993. – № 1. – С. 13 – 23.
4. Маслоу А.Г. Мотивация и личности / А.Г.Маслоу. – СПб., 1999.
5. Молодиченко Т.А. Самоактуализация личности в педагогической деятельности / Т.А.Молодиченко. – Саратов, 2000.
6. Платонов, К. К. Краткий словарь системы психологических понятий : Учеб. Пособие для учеб. заведений профтехобразования / К. К. Платонов. – М. : Высш шк., 1984. – 174 с., с.147.
7. Пряжников, Н. С. Профessionальное и личностное самопоределение / Н. С. Пряжников. – М. : Воронеж, 1996. – 256 с.
8. Слостенин, В. А. Теория и практика высшего педагогического образования / В. А. Слостенин // Межвузовский сборник научных трудов МГПИ / Под ред. В.А. Слостенина. – М., 1987.
9. Шавир, П. А. Психология профессионального самоопределения в ранней юности / П. А. Шавир. – Тюмень, 1080. – 87 с.
10. Шаронин, Ю. В. Психолого-педагогические основы формирования качеств творческой личности в системе непрерывного образования (синергетический подход) / Ю. В. Шаронин. – М., 1998. – 321 с.
11. Юнг, К. Г. О становлении личности / К.Г.Юнг // Конфликты детской души. – М., 1995., с.191.

Аннотация. В статье показано корреляционную зависимость влияния творческой проблемы на эффективность формирования социально-профессиональной зрелости будущего учителя истории.

Ключевые слова: личность, творчество, зрелость, творческая личность, социально-профессиональная зрелость, самоактуализация, целостность, самостоятельность, удовлетворенность.

Summary. The article deals with correlation dependence of the creative task problems on the efficiency of the social and professional maturity formation of the History teacher-to-be.

Key words: personality, creativeness, maturity, creative personality, social and professional maturity, self-actualization, integrity, independence, satisfaction.

УДК 378.147 : 658

Герасимова ІВ.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Анотація. У статті розглядаються організаційно-педагогічні умови формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів, окреслено чинники, що впливають на формування комунікативних умінь студентів – менеджерів готельно-туристичної індустрії в процесі їх професійної підготовки.

Ключові слова : організаційно-педагогічні умови, тендерне знання, тендерна ідентичність, комунікативні уміння, особистісний підхід.

У сучасній педагогічній практиці увага акцентується на тому, що та чи інша професійна діяльність зазнає впливу особистісного компонента, який наповнює її індивідуальним забарвленням. Саме тому професіоналізм діяльності й спілкування та вплив на них своєрідності особистості набуває першочергового значення в підготовці майбутніх фахівців, зокрема, менеджерів. Процес формування комунікативних умінь у майбутніх менеджерів набуває ефективності в разі визначення й обґрунтування належних організаційно-педагогічних умов. Процес професійної підготовки фахівця-менеджера має бути спрямований на : розвиток здібностей, зокрема до самопізнання й адекватного оцінювання своїх можливостей і власних життєвих переваг; створення умов для формування знань, умінь і навичок, творчих якостей особистості, необхідних для повної самореалізації у трудовому й суспільному житті; формування світоглядних і етичних якостей особистості, які визначають критеріальну основу її вчинків і поведінки [2, 3].

До організаційно-педагогічних умов удосконалення формування комунікативних умінь

належать уміння систематично підвищувати свою кваліфікацію, застосовувати раціональні прийоми пошуку, аналізу, добору, систематизації, узагальнення та використання інформації, зокрема навчального матеріалу, орієнтуватися в інтенсивному потоці інформації, що стосується відповідної предметної галузі. Організаційно-педагогічні умови вдосконалення формування комунікативних умінь – це продукт творчих здібностей і професійно значущих якостей менеджера, що виявляється в таких аспектах: висока комунікативна культура; розуміння й уміння адекватно інтерпретувати тенденції розвитку комунікативних умінь; володіння основами аналітичної переробки інформації; уміння працювати з різною інформацією; знання особливостей інформаційних потоків у своїй сфері діяльності; ефективна робота з масовими інформаційними технологіями; уміння одержувати інформацію з різних джерел та подавати її в зрозумілому вигляді; навички використання технічних пристроїв; володіння навчально-методичною літературою; володіння засобами психолого-екологічного захисту від негативної інформації; уміння оцінювати якість інформації: її правдивість і важливість; уміння інтегрувати різнопредметну інформацію; уміння створювати власну інформацію.

Отже, організаційно-педагогічні умови вдосконалення комунікативних умінь менеджера включають: комплексний модульний підхід до навчання, перманентний розвиток освітніх потреб студентів, дотримання принципу усвідомленого навчання й суб'єкт-суб'єктних стосунків у системі „викладач-студент”, актуалізація творчого потенціалу студентів, застосування гендерного знання, що впливає на гендерну ідентичність особистості студента. Таким чином, організаційно-педагогічні умови вдосконалення комунікативних умінь менеджера – це формування системи ціннісних орієнтацій, знань, умінь і навичок формування потреби в інформації; здійснення пошуку необхідної інформації з усієї сукупності інформаційних ресурсів; добору, оцінювання, збереження одержаної інформації; інтеграції, структуризації та створення нової інформації, презентації її партнерам з урахуванням їхніх вікових особливостей; використання психолого-педагогічних ігор у навчально-виховному процесі ВНЗ.

Формування особистісних і професійних якостей майбутнього фахівця-менеджера неможливе без сприймання викладачем кожного студента як унікальної особистості, цілісної та самобутньої. На цьому будується концепція особистісно орієнтованої освіти, сенс якої – у ствердженні „сутнісного особистісного начала в людині”. У працях О. В. Бондаревської, А. І. Кузьмінського, І. П. Підласого, В. В. Серікова, І. С. Якиманської розкрито сутність особистісного підходу в освіті, що полягає в: становленні людини, сприйманні себе як неповторної індивідуальності; необхідності розвитку особистості кожного студента з урахуванням його можливостей і здібностей; створенні умов для повноцінного вияву й розвитку особистісних функцій суб'єктів освітнього процесу; зміні наочного змісту, що відтепер є й змістом середовища становлення особистісного досвіду індивіда [1, 4, 5, 6, 7].

Зміст особистісно орієнтованого навчання включає такі аспекти: аксіологічний (введення студентів у світ цінностей); когнітивний (забезпечення науковими знаннями про людину, культуру тощо); діяльнісно-творчий (формування й розвиток різноманітних способів діяльності); особистісний (пізнання себе, формування власної позиції).

Професійна освіта як чинник формування особистості, її різнобічного розвитку й самоствердження має бути спрямована на виховання людей, які поважають свободу особистості і здатні ефективно діяти в цивілізованому суспільстві. Концепція професійного розвитку в сучасній педагогіці передбачає не тільки зміни в змісті праці, а й розвиток особистості в процесі трудової діяльності. У людини з'являється прагнення до вдосконалення й варіативності виконуваних трудових операцій, до постановки й досягнення певної мети.

Проблема впливу індивідуальних особливостей особистості майбутнього фахівця на ефективність його фахової підготовки є головною в усій системі професійної підготовки фахівця. Одним із багатьох питань цієї системи є комунікативна підготовка майбутніх фахівців і взаємозв'язок її з індивідуальними особливостями особистості. Тому постає потреба вивчення теоретичних і розробки практичних засад здійснення комунікативної підготовки майбутніх менеджерів готельно-туристичної індустрії в межах загальної системи їхньої професійної підготовки. Науково обґрунтована система формування комунікативних умінь у процесі підготовки фахівців має спиратися на певну модель їх особистісних особливостей (якостей, властивостей, умінь, навичок, здібностей тощо), які входять до складу комунікативного потенціалу особистості і є базовими. Комунікативна підготовка фахівця проводиться протягом певного часу. Вона зазнає як позитивних впливів (таких, що сприяють її поліпшенню та вдосконаленню), так і негативних (таких, що нівелюють попередні здобутки). Тому завдання оптимізації комунікативної підготовки майбутніх менеджерів полягає в максимальному усуненні чинників негативної дії. Саме в цьому вбачається важливий резерв підвищення ефективності комунікативної підготовки майбутніх менеджерів

готельно-туристичної індустрії під час навчання у ВНЗ.

З огляду на усталене розмежування перцептивного, інтерактивного й комунікативного аспектів ділового спілкування, окреслено чинники, що впливають на формування комунікативних умінь студентів – менеджерів готельно-туристичної індустрії в процесі їх професійної підготовки: на макрорівні – тенденції суспільної еволюції (демократизація суспільства загалом і сучасної освіти зокрема) та світові тенденції розвитку менеджменту як особливого типу діяльності; на мезорівні – організаційні (рівень урбанізації та розвитку інфраструктур, провідна фахова спрямованість вищого навчального закладу, спосіб організації професійної підготовки) і соціальні (фаховий рівень викладацького складу, соціальний статус студентів, гендерний склад студентських груп) чинники; на мікрорівні – ставлення студентів до умов ВНЗ та процесу навчання, наявність індивідуального досвіду у сфері ухвалення управлінських рішень та ін.

Література

1. Боришевський М. Й. Виховання у дітей статевої самосвідомості / Боришевський М. Й. // Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дитини. – К.: Ін-т змісту і методів навчання, 1996. – С. 19.
2. Виноградський М. Д. Менеджмент в організації: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. зі спец. „Менеджмент організацій” усіх форм навч. / Виноградський М. Д., Виноградська А. М., Шканова О. М. – [3-тє вид., випр.]. – К.: Кондор, 2004. – 596 с.
3. Друкер П. Ф. Енциклопедія менеджмента: [Весь Питер Друкер в одной кн.: лучшие работы по менеджменту, напис. за 60 лет] / П. Ф. Друкер; [пер. с англ. О. Л. Пелявского]. – М.: Вильямс, 2004. – 421 с.
4. Кузьмінський А. І. Гуманізація навчально-виховного процесу в закладах освіти (організаційно-управлінський аспект) / А. І. Кузьмінський. – Черкаси, 1992. – 30 с.
5. Подласый И. П. Педагогика: учеб. / И. П. Подласый. – М.: Высш. образование, 2007. – 540 с.
6. Сериков В. В. Образование и личность: Теория и практика проектирования пед. систем / В. В. Сериков. – М.: Логос, 1999. – 271 с.
7. Якиманская И. С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе / И. С. Якиманская. – [2. изд.]. – М.: Сентябрь, 2000. – 111 с.

Аннотація. В статті розглядаються організаційно-педагогічні умови формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів, визначені фактори, які впливають на формування комунікативних умінь студентів-менеджерів готельно-туристичної індустрії в процесі їх професійної підготовки.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, гендерні знання, гендерна ідентичність, комунікативні умови, особистісний підхід.

Summary. The article dwells on the organizational and pedagogical forming conditions of communicative skills for would be managers determined factors, which influence into the forming conditions of communicative skills for would be managers of hospitality industry in the process of their professional training.

Key words: organizational and pedagogical conditions, gender knowledge, gender identity, communicative skills, personal approach.

УДК 377.3

Герасімова Н.Є.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Анотація. У статті розглядаються проблеми підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. Присвячується увага толерантності як новому методологічному інструменту взаємодії в системі "викладач-студент".

Ключові слова: комунікативна толерантність, педагогічна майстерність, професійна підготовка, психологічна компетентність.

В Україні протягом останніх років багато наукових праць присвячено проблемі вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців. На основі дослідження чинних стандартів, аналізу програм фахових дисциплін, стану професійної підготовки майбутніх фахівців, різних концепцій системи їхньої підготовки та нових соціально-економічних умов визначимо основні концептуальні положення її на сучасному етапі. Забезпечити рівень підготовленості майбутніх фахівців, адекватний вимогам часу, на наш погляд, можливо за таких умов:

1. Створення у профільних ВНЗ автономної, цілісної, методичної системи, що ґрунтується на основі запровадження інноваційних технологій.
2. Використання у викладацькій діяльності глобальної комп'ютерної мережі Інтернет. Побудова внутрішньої комп'ютерної мережі Інтернет.
3. Використання у навчальному процесі нових педагогічних технологій з попереднім опрацюванням їхніх інтра-, інтер- і метапредметних ознак, зв'язків і завдань.
4. Реалізація гнучких, варіативних навчальних планів, що відображають як національний, так і глобальний характер освіти.